

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

VII. Practicæ Resolutiones circa prædicta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

ab infidelitate, atque periurio, & omnes eiusdem speciei sunt, si hæreticales excipias. Denique quæ in Deum, & in Sanctos effertur, ad eandem speciem malitiam reuocatur.

28. Num aliquando venialis Blasphemia? Consuetudo quidem absque aduertentia, lethale peccatum non facit, eadem autem si voluntas directa, vel interpretatiua blasphemandi adsit, mortale peccatum erit.

§. 2.
Maledicta.

29. Quidnam de maledictionibus in creaturis dicendum? Maledictum contra creaturas, tanquam quid Dei, Blasphemia est. Si rationales maledicantur oprando illis graue malum, mortale crimen est; si leue, veniale. Irrationales verò si secundum se maledicantur, veniale erit, secus si ratione Domini, cui graue malum desideretur; lethale enim peccatum esset. Admonuerim rarò quem cum intentione deliberata maledicere, licet ex præcipitatione sibi plenè desiderare quod imprecatur proximo, videatur. Regulam accipite, quam magis ab experimento, quam auctoritate accepi. Sæpe indignationis feruore maledicta iactas, quæ magis ex præcipitatione indignationis, quam ex libertate procedunt. Assoles interdum in amicos indignari, vt filios, famulos, vicinos: interdum in inimicos, cum ex inimicitia affectu maledicta prodeunt, plerumque cum plena intentione feruntur: cum autem in amicos, rarissimè ex intentione exoriuntur, sed solùm ex perurbationis ebrietate: vnde lethalia peccata non erunt. Si interrogeris mox post prolationem maledicti, num intendas filium, aut famulum à diabolo arripi? respondebis: Minimè planè. Fateor quosdam tam immoderata passione perturbari solere, vt etiam illo instanti vel filios intendant deperire. Id quod prudentia Confessarij ex diligenti examine relinquo.

CAPVT VII.

Praxis, ex Societatis Doctoribus, circa materiam de iuramento, &c.

§. 1. 30. **P**otest quis in foro conscientia iurare, quod à viro fide digno audiuit? Potest, quia non cedit veritati. Attamen id non sufficit in exteriori iudicio, in quo testis tenetur reddere rationem sui dicti. *Sanch. Sum. tom. 1. lib. 3. cap. 4. num. 13.*

31. *Licet*

Examen III. De iuramenti circa Mand. 73

31. Licet ne aliquem inducere ad iurandum falsum, quod tamen ipse iuraturus ex ignorantia verum putat? Negat Azor. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 11. quest. 1. quia teneor vitare crimen in altero. Affirmat autem Petrus Hurtado 2. 2. d. 173. sect. 16. §. 199. Hurt. quia proximus tunc non inducitur ad effectum formaliter malum, cum ille iurando non delinquat; nec materialiter, cum potius mutari hic & nunc sit bona, quàm mala: nempe actus Religionis, & honoris Dei.

32. Possum autem conscius veri, inducere alium ad iurandum id, quod ille ignorat? Minimè, nisi iuraturus prius sibi persuadeat rem ita esse fundamento probabili; quia iurare sine dictamine pratico de honestate iuramenti, est mortale. Hurtado citat. sect. 5. §. 200. Hurt.

33. Licet ne, petere iuramentum ab eo, quem timeo, falsò iuraturum? Licet, dummodo non petatur, vt iuret falsum, & ad sit iusta causa petendi iuramentum: vt necessitas, vt utilitas; quia non teneor abstinere à petendo actum cum graui damno, quàm quis bene & male præstare potest: quamuis ex sua malitia sit iniquè præstaturus. Sic Suar. de Rel. t. 2. l. 3. c. 15. n. 10. Suar.

34. Licetum ne ex iusta causa iuranti vti amphibologia, seu equiuocatione, proferendo scilicet iuramentum, quod à circumstantibus in sensu communi accipiatur, quo autem proferens aliud subintelligat? Affirmat Sanch. sum. tom. 1. lib. 3. c. 6. n. 15. Sanch.

Exemplis practicis confirmo. A iudice interrogatus cum iuramento, an Franciscum interfeceris? Si illum in propriam defensionem interfecisti, negare potes; subintelligendo de homicidio criminoso. Lessius lib. 2. dub. 9. n. 47. Si est probabilis opinio, quod taxa alicuius rei sit iniusta, & propterea venditor falsis ponderibus, vel aliàs iniustitiam sibi compensat: à iudice postea interrogatus, potest id totum iureiurando negare: subintelligendo, se iniuste non egisse. Sanch. sum. tom. 1. lib. 3. cap. 6. n. 29. Sanch. Sacerdos interrogatus de peccato in confessione audito, potest respondere etiam (si opus est) addito iuramento se nihil tale in confessione audisse, subintelligendo, tanquam priuatum hominem. Aliqua tibi necessaria bona abscondis, ne à creditore capiantur, & cogaris mendicare: potes interrogatus à iudice iurare, te nulla abscondita habere, subintelligendo, quæ tenearis manifestare. Potest quis iurare latroni, daturum se pecunias absque intentione dandi, hac retentione mentali vtendo: Dabo, si tenear. Adultera rogata à marito, an admiserit adulterium: potest negatiuè iurare; concipiendo mente aliud, diem ab eo, quo illud admisit. Veniens è loco, qui falsò creditur peste infectus:

- Sanch. rogatus potest iurare, se inde non venire; subintelligendo tanquam è loco pestilenti. Omnia ex Sanchez, & alijs.
35. Num iurare verbis æquiuocis sine iusta causa, v. gr. quod Princeps sit in aula, intelligendo pictum, lethale peccatum? Affirmat Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 9. num. 46. Probabilis Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. cap. 6. num. 22. negat; quia huic iuramento deest solum iudicium, seu discretio, modo id non fiat in fraudem tertij: aut in iudicio, dum Iudex iuridice interrogat. At iuramentum, cui deficit sola discretio, solum est veniale.
- Turr. 36. *Quæserim, an iuramenta falsa inaduertenter prolata ex praua consuetudine sint peccata mortalia?* Afferuit Torres 2. 2. quæst. 98. art. 3. d. 3. quia sunt voluntaria in causa ob prauam consuetudinem non correctam, Probabiliter alij negant; quia vbi quis per propositum non iurandi falsum, prauam consuetudinem retractauit: falsa ea iuramenta non sunt amplius voluntaria nec in se, nec in causa.
- Less. 37. *Fictæ promissioni iuramentum adieci: teneor ne adimplere?* Afferit Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 8. num. 38. quia hoc est de natura iuramenti promissoriij, & iurans tenetur efficere, vt iuramentum sit verum, si potest, ne adduxerit Deum in testem falsi. At alij negant; quia iuramentum naturam sequitur promissionis, cui adnectitur.
38. *Metu aut dolo addicitur iuramentum contractui inuálido, & à iure probato, v. g. iurat quis latroni minitanti dare aureorum quantitatem: obligat ne in conscientia iuramentum?*
- Becan. obligare existimat Becanus 2. 2. q. 89. quia nec iure naturæ nec humano irritum est. Addit huiusmodi iuramenta relaxari posse ab Episcopo, & per Bullam commutari. At Azorius tom. 1. lib. 12. c. 7. q. 2. contrarium asseruit.
- Azor. 39. *Iuramenta seruandi statuta civitatum, Collegiorum &c. obligant ne sub graui piaculo?* Si sunt in vsu obligant planè: si recepta vsu non sunt, aut per vsum contrarium abrogata, non obligant, quia iurante intelligunt statuta seruare more recepto. At tunc materia iuramenti violati erit mortale periurium quando tanti momenti est, vt secluso iuramento statutum ratione materiae ad mortale obligaret. Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. c. 14. n. 10. Qui admonet iuramenti obligationem cessare, si statutum esset ab habente potestatem reuocatum.
- Sanch. 40. *Possim ne dum in graui materia iuro, me ad solam venialem culpam obligare?* Minimè; quia non possum limitare obligationem, cum Deum in testimonium rei adduco promissa. Suarez 3. p. tom. 4. d. 38. sect. 7. n. 5.
- Suar.

Examen III. De iuramento circa Mand. 75

41. Promisi aliquid addito iuramento. v.g. centum argenteos me pauperibus erogaturum : teneor ne prestare promissum cum intentione satisfaciendi pro iuramento? Non, quia absque huiusmodi intentione iam praestatur, quod gerere iuravi. Sanch. sum. tom. 1. lib. 1. c. 13. n. 18. Addit Lessius lib. 1. c. 37. dub. 10. n. 59. iuramentum impleri etiam si res iurata praestetur cum animo expresso non satisfaciendi iuramento. Scio Suarium de Rel. tom. 2. lib. 4. c. 26. n. 8. contrarium tradidisse.

Sanch.
Less.

Suar.

42. Propositum non ludendi iuramento confirmari; valet ne, etiam si iurans haberem intentionem abstinendi à ludo modico, quantitatis, qui secluso voto esset actus virtutis? Obligare aasserit Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. c. 18. n. 2. & 3. Admittit tamen materia paruitatem.

Sanch.

43. Iurat quis non bibiturum vinum, quondam peccati grauis reus erit? Materia grauis culpae erit tantum vini, quantum pro vno potatu moderatè bibente sufficeret. Sanch. sum. tom. 1. lib. 4. c. 12. num. 21. At qui minus vini hauriret, leuiter peccaret.

44. Igitur dari in iuramento promissorio materia paruitatem existimas? Datur planè ex multorum Doctorum sententia; quia si datur in violatione voti, cur non dabitur in violatione iuramenti, cuius minor obligatio. D. Thoma 2. 2. q. 89. art. 8. auctore? Igitur iurans, per annum quotidie semel Ave Maria recitare, non peccat mortaliter, etiam si per totum annum omittat. Cur datur in promissorio materia leuitas, & non in aasserorio? Quia quamuis res iurata sit parua, non tamen parua iniuria Numinis, in testem falsitatis adducti. Scio Lessium lib. 2. c. 42. dub. 5. n. 23. contrariae sententiae quoad promissarij leuitatem hærescere.

Lessius.

45. Rogo, an omnes blasphemiae sint eiusdem speciei? Negat Petrus Hurtado 2. 2. d. 91. sect. 12. §. 54. probans blasphemias haereticas specie differre ab imprecatiuis, & in confessione distinctè explicandas; quia diuersum conuitium est assertio rei turpis, ac imprecatio. Addit etiam specie differre blasphemias in Deum, & in Sanctos; quia per blasphemias in Deum violatur Religio; per blasphemias in Sanctos, Dulia; à qua quia Perdulia, aut differt specie, aut est valde maior intra eandem speciem, blasphemia in Deiparam seorsum in confessione explicandas.

§. 2.
De Blas-
phemia.

46. An blasphemia, amasiam Deam vocitare suam, aut suum idolum? Non; quia hæc verba non accipiuntur in sensu proprio, sed hyperbolico. Hurt. de Mend. 2. 2. d. 91. sect. 4. §. 16.

Hurtado

47. Quodnam peccatum blasphemia? Ex genere suo mortale

rale est. *In blasphemis in Deum datur ne paruitas materiæ? Nō, quia quævis virtuti Religionis notabiliter aduersatur. Quid de blasphemis in Sanctos? Paruitatem materiæ multi Doctores admittunt, si verba attingant Sanctos non vt Sancti sunt, sed ex alio respectu. At alij probabilius non subscribunt; quia in rebus tanti momenti locus est illicitus. Scio aliquem vniuersaliter docere in blasphemis paruitatem materiæ dari; quia non est maior ratio, cur in aliis peccatis detur. Vnde asserit solum esse veniale, verba sacræ Scripturæ absque debita reuerentia rebus ridiculis adaptare. Non probo. Ex Sanchez & alijs.*

Sanch.

48. *Num ex defectu deliberationis possit esse in Deum blasphemia venialis etiam in iis, qui ex consuetudine blasphemis vtuntur? Ita planè; quia vbi pœnitens prauam consuetudinè per pœnitentiam retractauit, si deinde inaduertenter incidat in blasphemiam, non ei ad peccatum imputabitur; quia non est voluntarium in se, nec in causa; vt de iuramento exposuimus. Layman. lib. I. tract. I. c. 3. n. 6.*

De iuramento varia.

49. *Quotuplex in promissorio iuramento obligatio? Directè obligat Deo, nisi cum humana promissione iungatur; tunc enim ad vtrumque obligatio nascitur, Deo scilicet & homini ex promissione simplici, quæ quidem per iuramentum augeatur non modò extensiuè, sed etiam intensiuè: non tamen ita diuersæ speciei obligatio consurgat. Ex Filliucio accipi.*

Filliuc.

50. *Præstari ne iuramentum potest per procuratorem? Ex rei natura posse affirmat Filliucius, quamuis humano iure personaliter debet emitti.*

Filliuc.

51. *Potest ne communitas iuramento obligari? Maximè, ad quod singuli requiruntur de communitate, vel saltem pars maior. Ex eodem.*

Filliuc.

52. *Transit ne iuramentum ad iurantis successores? Minimè (ait Filliucius) vinculum enim personale est. At ad successores eius, cui iuratur, utique transit.*

Filliuc.

53. *Quidnam de iuramenti interpretatione? Ex duobus maximè principiis pendere asserit idem Doctor. Primum est, iudicandum esse iuxta naturam actus, cui adiungitur. Alterum strictè interpretandum esse, quoad materiæ, & verba permiserint. In dubio de iuramento præstato, nec ne? Haud obligare docet Filliucius, idem, si dubium sit de verborum significatione. Dubius autem de intentione? Obligatur, si certus est de iuramento: vt etiam dubius de impletione, certus de facto, ad implendum tenetur. Si dubium, an de re licita factum sit?*

Filliuc.

Tunc implendum in eo, quod de re licita possit esse: vbi autem

tem

tem dubia materia iuramenti esset, non obligaret. Idem, Patar.

54. *Transfertur ne iuramentum ad materiam commutatam?* Non transferri probabile *Fillicius* reputat, attamen transferri *Fillicius* asserit probabilius.

55. *Iuramentum de seruandis statutis ciuitatis, &c. extenditur ne ad statuta, qua in desuetudinem abiire?* Minimè; cum enim per contrariam consuetudinem sint abrogata, illa non obseruantes periuri non sunt. *Sanchez* ita.

56. *Iuramentum promissorium de faciendo peccato veniali quodnam peccatum est?* Veniale tantum esse *Sanchez* idem *Sanchez* affirmat.

57. *Num liceat per falsos Deos ad iurandum inducere?* Determinatè inducere mortale crimen est; petere verò iuramentum ab eo, qui per Deos falsos est iuraturus, per se malum non est, si debito modo fiat. Sic *Fillicius*.

58. *Indica periuri pœnas.* Nec censuram, nec inhabilitatem vllam incurrit: aliquando ciuilis incurritur infamia: Canonica verò tantum, cum publicum præstatur cum malitia periurij. Insuper illa etiam pœna periurus plecti solet, vt in testem non admittatur. Porro blasphemia notoria iure communi non est Episcopo referuata, nec ad publicè blasphemantem arguendum correctionis præceptum obligat, nisi spes emendationis effulgeat. Ex *Fillicio* carptim.

59. *Num permissum omnibus iudicialiter iurare?* Non, quia masculis ante decimum quartum annum, & puellis ante duodecimum, iuramentum solemne in iudicio in causis ciuilibus interdicitur.

60. *An ratione circumstantiarum periurium possit esse veniale, scilicet ratione leuitatis materia, vel coactionis, vel ignorantia, vel inaduertentia, vel ioci, seu intentionis non iurandi?* Prædictis addiderim ex *Busæo*, Periurium in iuramento assertorio etiam in materia leui, semper mortale est: in promissorio veniale. Periuria coacta venialia sunt secundum *Panormit.* Sed assero mortalia esse cum *D. Thoma*; quia coactio periurium non efficit inuoluntarium. Ignorantia si crassa sit, vel affectata, à mortali non excusat; si verò sit inuincibilis & improbabilis, excusat à mortali, inò à veniali, si debita diligentia sit adhibita. Addo tamen peccare mortaliter eum, qui de re de qua dubitet, iurat sicut de certa. Inaduertentia excusat à mortali, quando lingua mentem præcurrit. Locus denique à mortali non excusat.